

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN: NL10NWAB0636750906
KvK: 67682065

088 88 90 100
info@waterschaplimburg.nl
www.waterschaplimburg.nl

Fractie AWP
Mevrouw M. Hilders

datum	15 juli 2025
uw kenmerk	
zaaknr.	2025-Z8503
documentnr.	WLDOC-1037746042-15986
onderwerp	Beantwoording artikel 35 vervolgvragen inzake de achtergrondreportage in de Limburger over vervuilde staat van Limburgse beken, in het bijzonder Jeker, Geul en Gulp

Beste mevrouw Hilders,

Per e-mail van 1 juni 2025 heeft u aan het dagelijks bestuur een aantal vragen gesteld inzake de achtergrondreportage in de Limburger over vervuilde staat van Limburgse beken, in het bijzonder Jeker, Geul en Gulp.

In het vervolg van deze brief reageren wij successievelijk op uw vragen.

U schrijft: *In de Limburger van afgelopen weekend lezen we een uitgebreide achtergrondreportage over de vervuilde staat van de Limburgse beken. Deze kwam tot stand met medewerking van uw DB. Met name twee beken worden hierin indringend belicht: de Jeker en de Geul. De zorgwekkende staat van de andere beken, zoals die van de Gulp, de Hemelbeek bleven onderbelicht. De Jeker, Gulp en Geul stromen vanuit België Nederlands Limburg in. De vervuilde staat van deze beken begint en komt voor een groot deel uit België.*

Vraag 1:

Wilt u dit initiatief vanaf nu wel gaan steunen? En wilt u uw aanvankelijke steun ingezet onder de vorige dijkgraaf aan het project Drinkable Rivers weer activeren?

Antwoord vraag 1:

Recent is samen met de Vlaamse overheden een gezamenlijk feiten onderzoek met Vlaanderen (Joint Fact Finding) opgestart naar de herkomst van de vervuilende stoffen. Op basis daarvan kunnen maatregelen uitgevoerd worden om deze vervuiling gericht aan te pakken. Via het Programmabureau Stroomgebied Maas is het waterschap nog altijd betrokken bij het project Drinkable Rivers.

Vraag 2:

Het artikel in de Limburger spreekt over studies mbt de schadelijke effecten. Wilt u ons een actueel overzicht geven van de giftige en voor de volksgezondheid en het milieu schadelijke stoffen in de Jeker? Wilt ook de betreffende studies waarover u spreekt in het artikel doen toekomen?

Antwoord vraag 2:

De specifieke studies waaraan in het artikel aan gerefereerd wordt zijn niet door het waterschap genoemd. De wetenschappelijke literatuur over ecotoxicologische effecten van stoffen is zeer omvangrijk. Voor een totaal en actueel overzicht van stoffen verwijzen we u naar het KRW portaal. (<https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/>).

Vraag 3 :

Welke risico's voor de volksgezondheid leveren deze stoffen op voor inwoners van Maastricht en het Belgisch-Nederlandse stroomgebied? En is dit onder de aandacht van de gemeente Maastricht en de andere autoriteiten gebracht?

Antwoord vraag 3:

Inschatting van risico's voor de volksgezondheid is geen bevoegdheid van het waterschap, maar van de GGD. Deze stoffen leiden voor zover bekend niet tot risico's voor de volksgezondheid. Op locaties waar potentiële risico's bekend zijn als gevolg van bacteriologische vervuiling (zoals in de Geul nabij de grens met België) zijn waarschuwborden geplaatst.

Vraag 4:

Het artikel getuigt van kennis bij het waterschap over de problematiek bij de Jeker. Wat is hiermee gedaan door uw DB? Heeft er al eerder overleg met de Belgische provincie Limburg en/of hun Waterschap plaats gehad?

Zo ja, is daar een verslag van en wilt u ons dat verstrekken?

Zo nee, dan vindt ik het nu van het grootste belang om goed overleg te krijgen met de juiste organen in België.

Gaat u dit nu oppakken in een vorm van gelijkwaardigheid met de Belgische overheden, gelet op het feit dat we als Nederlands waterschap zelf ook nog heel slecht bezig zijn en we moeten voorkomen dat de pot de ketel verwijten maakt?

Antwoord vraag 4:

Het waterschap zet al jarenlang zich in voor een schonere Jeker en op grensoverschrijdende samenwerking met België. Daarnaast is een buitenlandcoördinator aangesteld om de samenwerking met de overheden in België af te stemmen. Deze afstemming is complex omdat WL te maken heeft met twee gewesten, Vlaanderen en Wallonië, die onafhankelijk van elkaar functioneren en elk hun eigen structuur en cultuur kennen. In vergelijking met het verleden zijn de contacten op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau sterk verbeterd. In samenwerking met de gemeente Maastricht en de Vlaamse gemeente Tongeren wordt actief gewerkt om de waterkwaliteitsproblematiek in de Jeker aan te pakken. Daarnaast vindt één tot twee keer per jaar een Grensoverschrijdend Wateroverleg (GoW) Jeker-Geul plaats waarin op ambtelijk niveau met alle waterbeheerders rondom de Jeker gesproken wordt over verbetering van de waterkwaliteit van de Jeker. Verder zetten we samen met andere waterschappen en het programmabureau Maas veel effort op joint-fact-finding met België, wat moet leiden tot een gezamenlijk beeld en inzicht in de toestand van de beken en helpt in bewustwording en om handelingsperspectief in beeld te krijgen.

Vraag 5:

Zijn voor dit probleem Interreggelden te krijgen vanwege de ingewikkeldheid van het probleem (meerdere overheden uit 3 verschillende gebieden Walonië-Liège, Vlaanderen-Limburg B en Nederland-Limburg NL)? Heeft u in dit kader inspanningen verricht of gaat u dit doen?

Antwoord vraag 5:

Er zijn middelen beschikbaar voor de uitvoering van gezamenlijke projecten o.a via het Interregprogramma Maas-Rijn. Het huidige programma loopt momenteel ten einde, waardoor op dit moment de beschikbare middelen beperkt zijn. Interreggelden bieden daarnaast slechts tijdelijke financiering terwijl de waterkwaliteitsproblematiek om langdurige en structurele oplossingen vraagt. Waterschap Limburg werkt daarom aan het onder punt 1 genoemde joint fact-finding traject om een gezamenlijk probleemanalyse, een gedeelde urgentie en vervolgaanpak te komen.

Vraag 6:

Bestaat er al een plan van aanpak uit het verleden dat nooit tot uitvoer is gekomen?

Zo ja, wat is daar de oorzaak van?

Zo nee, bent u dan met mij van mening dat een plan van aanpak opstellen nu hard nodig is? En in dat plan alle lozingsknelpunten over het hele stroomgebied van de Jeker en ook de overstortpunten van de Jeker op Maastrichts grondgebied betrokken dienen te worden?

Antwoord vraag 6:

De noodzaak voor een totale aanpak voor grensoverschrijdende wateren is al eerder onderkend en ingezet zoals bijvoorbeeld in het project 'Zalm in de Geul'. Vanuit deze samenwerking is ook bij het Europees parlement aandacht gevraagd voor prioritering van grenswateren. De opgedane ervaring in het project 'Zalm in de Geul' kan worden gebruikt als blauwdruk voor de aanpak van de andere grensoverschrijdende wateren. Bij deze aanpak worden alle knelpunten en overstortpunten in deze wateren meegenomen.

De Geul en de Gulp

Sinds kort zijn alle forellen van het kweekproject van de Geul gestorven door een te hoog nitraatgehalte.

De Geul is zwaar verontreinigd terwijl het jaren geleden na veel inspanning weer goed ging. We zijn weer terug bij af.

Het water in de Geul kan infecties opleveren, zo blijkt ook uit het artikel in de Limburger.

Vraag 7:

In het artikel staat dat zelfs je hand steken in de Geul kan leiden tot een besmettelijke ziekte.

Ook in de Geul is sprake van een - ook voor de volksgezondheid - bedreigende situatie waarbij ook in aanmerking genomen moet worden dat giftige stoffen en voor de gezondheid risicovolle stoffen bij elke overstroming de huizen, akkers, tuinen en verblijven van mens en dier binnendringen.

Wilt u ons de documentatie verstrekken over de vervuiling van de Geul met een opgave van de giftige en voor de volksgezondheid en het milieu schadelijke stoffen in de Geul?

Antwoord vraag 7:

Sinds 1997 geldt een zwemverbod voor de Geul van grens tot Meerssen, in 2024 uitgebreid naar de gehele Geul. De reden hiervoor is de aanwezigheid van grote concentraties 'poep' bacteriën in het water afkomstig van ongezuiverde lozingen in België.

Zie ook antwoord op vraag 2 en 3.

Ook langs de Gulp is sprake van ernstige vervuiling. Onder andere in Beutenaken komen modderstromen vanaf de akkers op de hellingen die niet worden opgevangen in de hiervoor bedoelde regenwaterbuffers, maar rechtstreeks op de Gulp worden geloosd. Dit leidt niet alleen tot wateroverlast, maar ook tot ernstige vervuiling van de Gulp. Dit is zo geconstrueerd door het Waterschap Limburg zelf.

Vraag 8A:

Wat gaat u op korte termijn doen om de modderstromen vanaf de op de heuvels gelegen akkers te stoppen?

Antwoord vraag 8A:

Om modderstromen vanaf akkers te stoppen zijn maatregelen uit de voormalige erosieverordening opgenomen in het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Deze zijn deels verplicht en deels keuze van de ondernemer. Daarnaast is er een subsidieregeling voor maatregelen die boeren kunnen nemen.

Ook lopen er diverse programma's waarin dit thema een plaats heeft, zoals Propositie Heuvelland, Limburgs Offensief Stikstof, Water in Balans en Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL). Vanuit het programma WRL zijn ook subsidies beschikbaar.

WRL voert momenteel een stroomgebiedsbrede studie uit naar alle denkbare maatregelen tegen wateroverlast. Dit zal eind 2027 leiden tot een plan-MER met een voorkeursvariant. Parallel onderzoekt WRL welke uitvoeringsinstrumenten effectief zijn om de maatregelen te implementeren. Hierbij bepaalt (politiek) draagvlak in hoeverre deze maatregelen via dwingende of vrijwillige sporen gaan lopen.

Vraag 8B:

Wilt u mij de documentatie verschaffen over de mate van vervuiling van de Gulp met een opgave van de giftige en voor de volksgezondheid en het milieu schadelijke stoffen?

Antwoord vraag 8B:

Een van de onderdelen van het KRW impulsprogramma betreft de aanpak van de vervuiling van de Geul en andere grensoverschrijdende beken. Hiermee wordt de vervuiling de milieu schadelijke stoffen in deze beken aangepakt. Meer informatie is in te zien via de beschikbare rapportages op het KRW portaal (<https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/>).

Het is bizar, dat over het beschermen van de beken tegen lozingen NIETS is geregeld in de Keur van het waterschap 2019, die sinds 2024 onder de Omgevingswet is overgegaan in de Waterverordening.

Voorheen stond in de Keur welke handelingen verboden waren, en kon er eventueel een

vergunning worden verleend, onder voorwaarden. (NEE, tenzij). Sinds 2019 is de Keur anders opgezet (Ja, mits). ALLES is toegestaan, behalve als er regels over zijn opgenomen waarin staat dat het niet mag, of met een melding.

Bij de opzet van dit systeem is van belang dat je alle mogelijkheden moet inventariseren, om te voorkomen dat zaken tussen wal en schip vallen.

En dat is precies wat nu gebeurt:

Er zijn wel regels waaruit blijkt dat lozingen vanaf VERHARD oppervlak vergunningplichting zijn. Maar over lozingen, met een buis, vanaf ONVERHARD oppervlak zijn GEEN regels opgenomen. Deze lozingen zijn dus in principe toegestaan.

Er kan ook niet op worden gehandhaafd, omdat er geen regels zijn en het dus is toegestaan.

Vraag 9A:

Hoe kon het DB tot voor kort beweren dat we in 2027 aan de KRW normen kunnen voldoen, als dit soort essentiële zaken niet geregeld zijn?

Antwoord vraag 9A:

Vooropgesteld is en blijft het de doelstelling om in 2027 te voldoen aan de KRW eisen. Dat kan door te voldoen aan de normen, of door gebruik te maken van uitzonderingsbepalingen. Daar zal in veel gevallen sprake van zijn, bijvoorbeeld door na-ijleffecten of door belasting uit het buitenland.

Vanuit het landelijke KRW-Impulsprogramma is recent de inzet van instrumenten onder de omgevingswet verder uitgewerkt. Hier zullen op landelijk niveau nog nadere afspraken over moeten worden gemaakt, maar het waterschap anticipeert hier al op. In de ontwerp Kadernota 2026 zijn hiervoor de voorbereidende onderzoeken opgenomen.

Vraag 9B:

Hoe snel is het DB bereid deze en andere omissies in de Keur/Omgevingswet te herstellen?

Antwoord vraag 9B:

We gaan de instrumenten onder de Omgevingswet verder inzetten. Deze activiteiten zijn opgenomen in de Kadernota 2026.

Vraag 10:

In navolging van onze vraag over de documentatie over de Jeker, de Geul en de Gulp verzoeken we het DB ons op korte termijn een opgave te verstrekken over de staat van vervuiling van alle andere beken met een opgave van de giftige en voor de volksgezondheid en het milieu schadelijke stoffen.

Antwoord vraag 10:

Voor beantwoording van deze vraag verwijzen we u naar het KRW portaal (<https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/>).

Vraag 11:

Hoe beoordeelt het DB - ziende naar dit dossier van de vervuilde beken - de in mijn ogen verre van optimaal functionerende grensoverschrijdende samenwerking?

Ziet u hierbij met mij een discrepantie tussen de in woord en geschrift gecommuniceerde intenties en de werkelijkheid?

Bent u bereid om van het stopzetten van de vervuiling uit België van de Jeker, Geul en Gulp, en daarmee ook van de Maas, een toetsteen van internationale samenwerking te maken?

Antwoord vraag 11:

Het Dagelijks Bestuur deelt de zorgen over de ontoereikende waterkwaliteit van de grensoverschrijdende wateren. Er wordt al jarenlang ingezet op de samenwerking met buurlanden en actief in alle relevante grensoverschrijdende overlegstructuren. Hierbij herkent het bestuur de ervaring dat de samenwerking met buurlanden, hoewel momenteel intensiever dan ooit, in de praktijk weerbarstig blijft. Er zijn enkele jaren terug twee coördinatoren aangesteld voor de afstemming met de buurlanden om het netwerk nog eens verder te versterken en van daaruit stappen samen te zetten.

Erkend moet worden dat er tussen de landen verschillen zijn in cultuur, capaciteit en prioriteiten. Daarbij heeft Nederland als benedenstrooms gelegen gebied andere belangen dan de bovenstroomse gelegen burens. Dit maakt dat de uitvoering soms achterblijft bij de onze ambities. De discrepantie tussen intentie en realiteit is zeker aanwezig, maar niet door gebrek aan inzet. Internationale samenwerking vergt tijd, wederzijds vertrouwen en blijvende inspanning.

Het aanpakken van de vervuiling van de Jeker, Geul en Gulp is en blijft een belangrijk speerpunt voor het waterschap. Zo zijn we na Duitsland ook gestart met joint-fact-finding voor België.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 35 van het Reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur zal een afschrift van deze brief ter kennisneming worden toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur.

Met vriendelijke groet,

het dagelijks bestuur,

ir. E.J.M. Keulers MMO
secretaris-directeur

S.M.M. Borgers
dijkgraaf